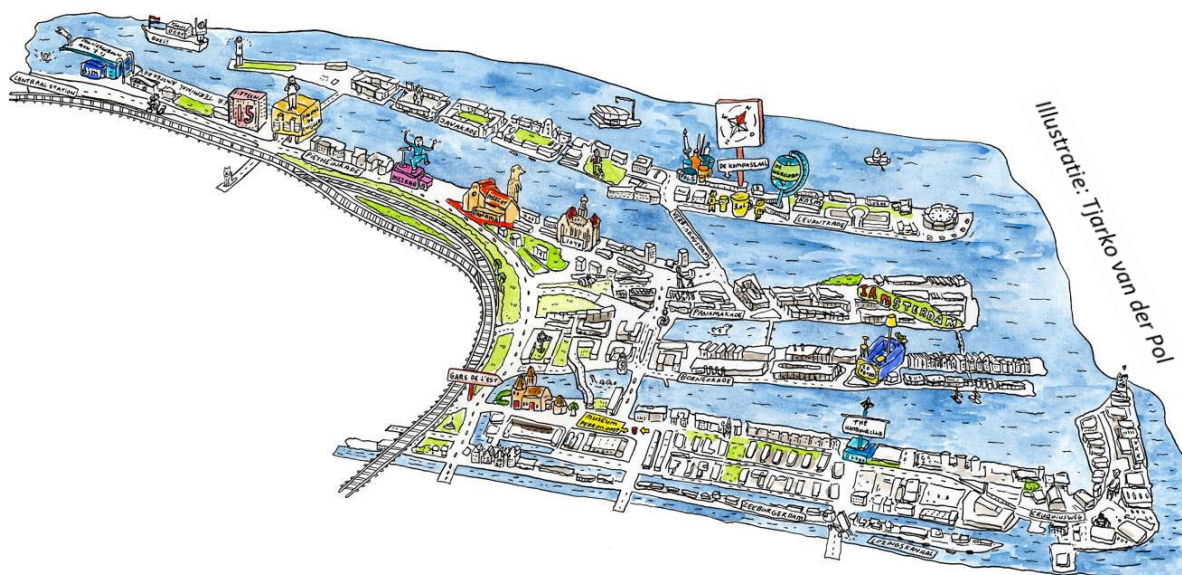

BuurtTop OHG 2025

ToekomstAgenda

Deel II – Wat is er besproken?

Tafels over Duurzaamheid & klimaat

13 april 2019

Pakhuis de Zwijger

1. Duurzaamheid & klimaat

De grootste maatschappelijke uitdaging waar Nederland de komende decennia voor staat is het aanmerkelijk reduceren van de uitstoot van broeikasgassen om daarmee een substantiële bijdrage te leveren aan de pogingen om de opwarming van de aarde binnen de perken te houden. Daarvoor is in internationaal verband in Parijs een akkoord gesloten dat in Nederland omgezet is in een palet van klimaatmaatregelen waarvan de contouren eind 2018 bekend zijn gemaakt. Die nationale doelstellingen vertalen zich vervolgens in gemeentelijke maatregelen, waarbij het college van B&W in Amsterdam zich zeer ambitieus heeft getoond. De hoofdstad wil voorop lopen voor wat betreft klimaatmaatregelen, een ambitie die tenslotte neerdaalt in de wijken en buurten van de stad. Het stadsbestuur heeft het voornemen om op wijk- en buurtniveau afspraken te maken over klimaatmaatregelen op het microniveau van complexen, buurten, straten en gebouwen.

Zo bereikt het grote verduurzamingsstreven het Oostelijk Havengebied, waar het op de agenda doordringt van VVE-vergaderingen en een rol gaat spelen in de overwegingen van individuele huishoudens? Moet er als de auto aan vervanging toe is nu wel of niet een elektrische auto worden aangeschaft? Moeten we met het vooruitzicht dat we van het gas af moeten de hogedrukketel nu wel of niet vervangen? Wanneer gaan we eigenlijk van het gas af? Welke alternatieven zijn er eigenlijk? Hoe werkt een warmtepompinstallatie eigenlijk? Hoeveel zonnepanelen kunnen er op het dak?

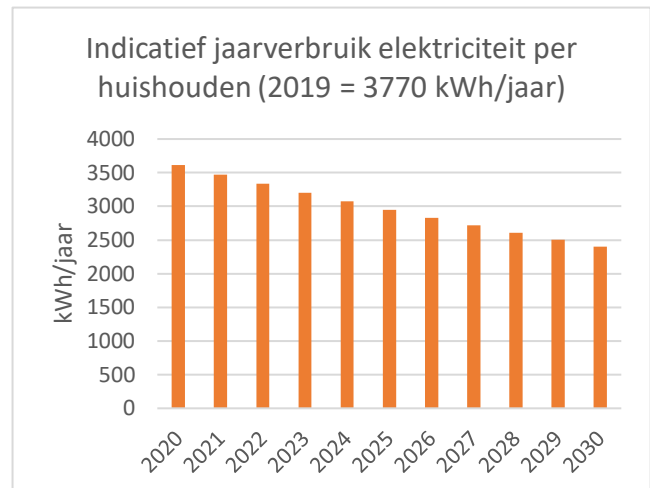
Er zijn, zo leert de voorbereiding van de BuurtTop, in het OHG behoorlijk veel mensen met verduurzaming in de weer? Er zijn veel individuen die stappen zetten door het plaatsen van zonnepanelen op hun dak of de aanschaf van een elektrische auto dan wel door in kleine buurtkringen over te gaan tot het delen van auto's. Er zijn buurtgenoten regelmatig in de weer om zwerfvuil uit de straten te weren. Er is een bescheiden begin gemaakt met het recyclen van goederen en gebruiksvoorwerpen via de weggeefmarkt. Er zijn duurzaamheidscommissies van VvE's die hun complex willen verduurzamen. Er is het prachtige initiatief van Zon op Zeeburg, dat via de zogenaamde postcoderoosregeling¹ buurtgenoten in staat stelt om in zonnepanelen te investeren ook al hebben ze zelf geen dak ter beschikking.

Er is kortom als het gaat om verduurzaming in het OHG enorm veel wil, maar de weg blijkt nogal eens moeilijk begaanbaar. Het is lastig om VvE's in beweging te krijgen. Er heerst onbekendheid over de wegen die je moet bewandelen. Soms zijn de vragen te omvattend om door individuen of door VvE's te worden beantwoord. Soms kan het alleen met medewerking van de gemeente of woningcorporatie maar zijn die moeilijk bereikbaar of geven, zoals woningcorporatie De Key, domweg niet thuis.

¹ Zie voor uitleg: <https://www.postcoderoosregeling.nl/wat-houdt-de-pcr-regeling-precies-in/>

Kunnen we in deze impasse een versnelling aanbrengen, een doorbraak forceren? Dat was de uitdaging waarmee de voorbereidingsgroep van de tafels die over duurzaamheid & klimaat aan de slag gingen. Die versnelling is nodig als het gebied substantieel bij wil dragen aan het realiseren van klimaatdoelen. Wilbert te Velde, als milieu-onderzoeker verbonden aan de HvA, en duurzaamheidsondernemer Hugo Niesing², beiden bewoners van het Oostelijk Havengebied, hebben in het kader van de voorbereiding van de BuurtTop geprobeerd in kaart te brengen wat het vertalen van de klimaatdoelen betekent voor het OHG.

In hun quick scan³ komen ze tot een aanmerkelijke opgave op een fors aantal terreinen. De uitstoot van broeikasgassen zal jaarlijks met 4 procent terug moeten, er zullen grote aantallen zonnepanelen moeten worden geplaatst, de mobiliteit zal duurzamer of minder moeten. En de aanval op de ongewenste uitstoot van CO2 zal op vele fronten moeten plaats vinden, en vraagt om een palet van maatregelen.

Tegelijkertijd moeten er initiatieven genomen worden om elektriciteit duurzaam op te wekken via bijvoorbeeld zonnepanelen, er moet gebruik gemaakt worden van duurzame warmtebronnen, de isolatie van huizen moeten worden geoptimaliseerd, de mobiliteit moet anders en niet onbelangrijk mensen zullen hun gedrag moeten veranderen en bewuster omgaan met elektriciteit.

Die constatering – er moet veel tegelijkertijd gebeuren wil het OHG een substantiële bijdrage leveren aan het terugdringen van broeikasgassen – bepaalt voor een belangrijk deel de keuze van de onderwerpen die aan de tafels tijdens de BuurtTop besproken moeten worden. Het moet gaan over het opwekken van duurzame energie, over circulariteit (hergebruik, kringloop) over alternatieven voor het gas, over mobiliteit, over vergroening en – niet onbelangrijk- over het gedrag van buurtbewoners zelf. Op alle fronten moeten immers stappen gezet worden. Zo komen we tot de volgende onderwerpen:

DUURZAAMHEID & KLIMAAT	
T1	40.000 zonnepanelen in het OHG in 2030 – moet kunnen!
T2	Naar een circulair OHG - kringloop, hergebruik
T3	Mobiliteit 1 - Samen duurzaam kilometers maken (autodelen, elektrisch rijden)
T4	Mobiliteit 2 - Autoluwte & wijkvervoer - voorrang voor de fiets en slimme goederen- en dienstendistributie
T5	Voorbij de onachtzaamheid – duurzaamheid kan niet zonder gedragsverandering wat kunnen bewoners zelf met elkaar doen?
T6	Van het gas af - in je eentje of met zijn allen (of per eiland/gebied)?
T7	Groenintensivering & biodiversiteit – meer dan groen alleen

² Zie: <https://resourcefully.nl/> en <https://nl.linkedin.com/in/hugo-niesing-7400485>

³ Te raadplegen op de site van de Buurtcoöperatie:

T1 40.000 zonnepanelen in het OHG in 2030 – moet kunnen!

Een van de mogelijkheden die bewoners van het OHG zelf binnen handbereik hebben is het aanschaffen en plaatsen van zonnepanelen op de daken waar ze zelf onder wonen, of anders door zonnepanelen aan te schaffen via het energielokaal Zon op Zeeburg dat zonnepanelen plaatst via de aantrekkelijke postcoderoosregeling.

De potentie is enorm, zoals blijkt uit bijgaande kaart, waarin groen staat voor geschikt dakpotentieel, blauw voor redelijk en rood voor ongeschikt.

Volgens de studie *Realizing the Solar Energy Potential of the Eastern Docklands, Amsterdam* is het mogelijk bij volledige benutting van het technisch potentieel op de OHG-daken dat meer dan de helft van het elektriciteitsverbruik in de wijk door zonnepanelen zou kunnen worden opgewekt. Preciezer onderzoek moet duidelijk maken hoeveel zonnepanelen daarvoor nodig zijn. Feit is dat er op de daken van het OHG veel mogelijk is.

Als stip op de horizon en startpunt van de discussie is daarom de ambitie geformuleerd om de komende tien jaar 40.000 zonnepanelen te plaatsen in het OHG. Dat lijkt ontzettend veel, zeker als we realiseren dat er in het hele gebied nu zo'n 2000 panelen (cijfers 2018) zijn geplaatst. Dat zou dus een vertwintigvoudiging betekenen in 10 jaar, of te wel zo'n 4000 panelen per jaar. Een stevig aantal, maar als je het terugbrengt naar de daken niet onrealistisch. Als je de plannen van Zon op Zeeburg voor wat betreft de daken van het Entrepothof bekijkt, dan worden alleen al op dat dak een kleine 1000 panelen geplaatst. Met andere woorden: 40.000 lijkt een enorm aantal, maar het is zeker bepaald niet uit de lucht gegrepen.

De vraag waar op 13 april tijdens de BuurtTop over werd gediscussieerd was:

Hoe kunnen bewoners in gezamenlijkheid stappen maken om deze ambitie ook daadwerkelijk dichterbij te brengen?

Onderwerpen: rol van verhuurders (woningcorporaties, particuliere verhuurders), VvE's, bedrijven, publieke gebouwen (IISG, scholen, Lood6, voormalig stadsdeelkantoor), bewoners.

Opmerkelijk is dat een gesprek over het op grote schaal plaatsen van zonnepanelen al heel snel gaat over de belemmerende factoren. De Verenigingen van Eigenaren (VvE's) blijken trage beslissingsorganen, met een neiging tot administratief beheer en een aarzeling om buiten de kaders van het oude beheer nieuwe opgaven aan te pakken. De vrijwillige bestuurders zijn doorgaans ook geen deskundigen, dus die weten ook niet precies hoe je het aan kunt pakken en gaan ook niet altijd op zoek naar de bronnen waar de kennis wel te halen is. Daardoor blijft de snelheid laag en veel mogelijkheden onbenut.

Ook woningcorporaties lopen niet bepaald hard om zonnepanelen te plaatsen. In de zogenaamde hybride VvE's (waar de corporatie een meerderheidsbelang heeft) nemen ze geen initiatief en waar zij het alleen voor het zeggen hebben, zoals De Key in het Entrepothof frustreren ze zelfs de bewonersinitiatieven van Zon op Zeeburg. Gemotiveerde individuele eigenaren of huurders lopen dan tegen een soort rubberen muur op van een professionele instantie die geen nee zegt, maar ook geen stap extra wil zetten. En daarmee op geen enkele manier het enthousiasme stimuleert en groter maakt. Dat frustreert enorm.

De vraag is hoe kan deze stagnatie doorbroken worden? Daarvoor zijn in de voorbereiding en tijdens de BuurtTop de volgende suggesties gedaan:

	Voorstel	Uit te voeren door:
1	Maak voor VvE's een handzaam stappenplan over wat er moet gebeuren om zonnepanelen te plaatsen?	Buurtcoöperatie
2	Breng VvE's bij elkaar, bundel initiatieven, per eiland of gebied, zoals de Pakhuizen.	Buurtcoöperatie
3	Faciliteer duurzaamheidsversnellers in het gebied, bij voorkeur bewoners van het OHG zelf, die bewoners en VvE's terzijde kunnen staan.	Gemeente
4	Maak van publieke of semipublieke gebouwen in het gebied voorbeeldprojecten, waar mogelijk in samenwerking met Zon op Zeeburg. Denk aan: voormalig stadsdeelkantoor, schoolgebouwen, IISG, Loods6, het gemaal, Veemarkt-bedrijventerrein, winkelcentrum Brazilië. De gemeente moet hier partijen over de streep trekken.	Gemeente ism Zon op Zeeburg en Buurtcoöperatie
5	Spreek woningcorporaties aan op hun verantwoordelijkheid om een bijdrage te leveren aan de klimaatdoelen, zeker als het initiatief van bewoners komt en het de corporatie, zoals in de constructie van Zon op Zeeburg, nagenoeg geen geld kost.	Gemeente, bewonersorganisaties
6	Breng weigerachtigheid van woningcorporaties in de openbaarheid, <i>naming and shaming</i> . Zorg dat hun handelen onderwerp wordt van publiek debat.	Bewoners
7	Maak vorderingen zichtbaar, maak een meldpunt nieuwe zonnepanelen, zet een teller neer in het winkelcentrum of op een website.	Buurtcoöperatie, gemeente
8	Maak succesvolle of ambitieuze initiatieven groter, vergroot hun bekendheid. Zorg dat hun verhaal bekend wordt in het OHG.	Buurtbalie, media
9	Creëer positieve competitie: maak een jaarlijkse prijs (gesponsord door bijvoorbeeld de NUON) voor de VVE of het bewonersinitiatief dat de grootste stappen heeft gezet in het verduurzamen van hun woonomgeving.	

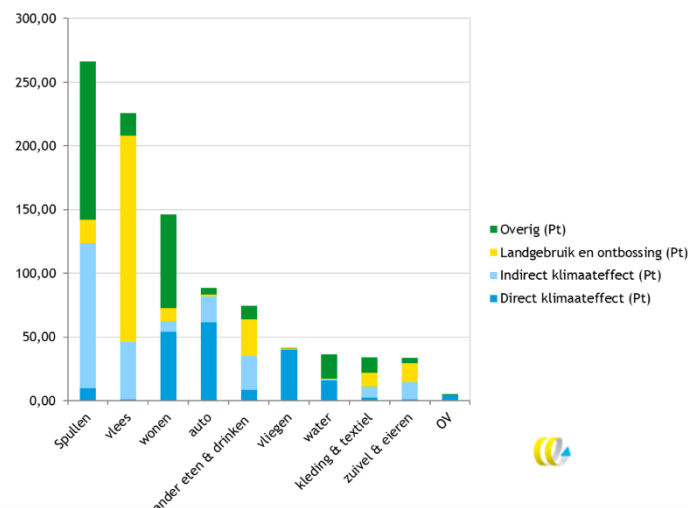
T2 Naar een circulair OHG - kringloop, hergebruik

We zijn het ons niet bewust, maar 'spullen' hebben een enorme milieu-impact, zoals ook blijkt uit bijgaande grafiek. Het grote probleem is echter dat we ons niet van de impact bewust zijn, omdat de uitstoot van CO₂ buiten het blikveld van de consument valt. Denk bijvoorbeeld aan emissies tijdens mijnbouw, productie, vervoer en afdanken.

Voldoende reden derhalve om stil te staan bij het gebruik van 'spullen' in het OHG. Kunnen bewoners in het havengebied zorgvuldiger en doordachter met hun spullen omgaan. Dus met meer mogelijkheden tot hergebruik en het stimuleren van de mogelijkheden om de

kringloop van goederen en spullen te verbeteren. Overigens is daar door Buurtcoöperatie OHG al een eerste begin mee gemaakt door de Weggeefmarkt elke derde woensdag van de maand op de hoek van de Borneolaan en Van Eesterenlaan.

Figuur 1 Top 10 milieu-impact van gemiddelde consumptie van één persoon per jaar in Nederland

De vraag die op de BuurtTop van 13 april centraal stond was:

Hoe kunnen we de kringloop van 'spullen' meer volume geven?

Daarbij werd gebruik gemaakt van de zogeheten 'ladder' van Zero Waste Foundation⁴. Deze laat de meest effectieve maatregelen zien om klimaatteffecten van

goederenconsumptie te reduceren. Ze zijn in het schema hiernaast samengevat, waarbij de effectiviteit afneemt van boven naar beneden. Dit schema vormde de leidraad voor het tafelgesprek op 13 april.

Mogelijke maatregelen	Wat?	Hoe?	Waar?	Wie actie?	Wanneer?
Preventie					
Reductie					
Hergebruik					
Reparatie/ opknappen/ onderhoud					
Recycling					

Over het toekomstbeeld hoefde men aan deze tafel niet lang te discussiëren. De droom voor 2025 bestaat uit een gebied waar volop mogelijkheden zijn om consumptiegoederen te delen, te hergebruiken, te repareren. E bijvoorbeeld een Speel-o-theek, gecombineerd met een Sport-o-theek, waarin allerlei attributen voor sporten hergebruikt worden. De buurt kent daarvoor een herkenbare

⁴ <https://zerowastefoundation.nl/>

plaats, waar volop gebruik van wordt gemaakt. Mogelijk is daar zelfs een vorm van lokale economie voor ontstaan, een levendige handel in tweedehands goederen.

Het invullen van het schema leverde allerlei kleinere en grotere voorstellen op, waarvan we enkelen hieronder de revue laten passeren.

	Voorstel	Uit te voeren door:
1	Maak tool waarin bewoners van een complex / VVE vraag en aanbod kunnen doen. Laat de ervaring spreken waar dat al gebeurt (BO1-VVE-Borneo)	
2	Zorg dat er weer een volwaardige en hoogwaardige kringloopwinkel komt in de buurt, bijvoorbeeld in het Gouden Ei, Persmuseum.	
3	Stimuleer en geef bekendheid (via verhalen en ervaringen) aan bestaande deel- en leensystemen, zoals Peerby.	
4	Maak bij ontsteltenis van een fysieke kringloop een digitale OHG-kringloop of OHG-marktplaats mogelijk via de Buurtbalie	Is in ontwikkeling
5	Maak de reparatie- en zelfmaakcultuur groter door meer bekendheid te geven en samenwerking mogelijk te maken tussen Repaircafé, Openbare Werkplaats (o Crucuiuseiland) en het Blauwe Huis (Zeeburgerkade).	
6	Maak GF-inzameling mogelijk voor hele OHG, zorg voor compostcontainers, onderzoek mogelijkheden van een soort schillenboer 2.0 die herbruikbaar afval ophaalt (koffiedrab, schillen banaan, et cetera)	
7	Mak een soort platform circulair-OHG met alle initiatieven, tips, filmpjes van mensen die circulaire initiatieven hebben genomen.	Project Buurtbalie.

Maar niet ALLES (organiseren, afspraken, hoe, waar?)

T3	Mobiliteit 1 - Samen duurzaam kilometers maken (autodelen, elektrisch rijden)
T4	Mobiliteit 2 - Autoluwte & wijkvervoer - voorrang voor de fiets en slimme goederen- en dienstendistributie

Als we de klimaatdoelen van Parijs vertalen naar het OHG betekent dat vanaf 2020 jaarlijks 4% minder uitstoot van broeikasgassen. Dat kan door vermindering van het energiegebruik en duurzame opwekking van energie. Maar ook door iets te doen aan de mobiliteit in de wijk.

Een paar cijfers.⁵ Het OHG telt 9.300 huishouden (18.625 inwoners); de helft daarvan bezit een auto (4.650). Die auto's leggen samen ruim 60 miljoen kilometer af (CBS 2017: gemiddeld 13.000 km/auto/jaar). Het aantal elektrische/hybride auto's in de wijk is wellicht iets hoger dan het landelijke percentage van 3 procent, maar ook niet veel meer. We schatten het aantal nu op een kleine 150.

Ook al beschouwen velen de auto in Nederland als een heilige koe: er moet over autobezit en onze mobiliteit worden nagedacht om de klimaatdoelstellingen dichterbij te brengen. Dat betekent minder auto's, en meer elektrisch vervoer. Ook de gemeente streeft ernaar het aantal auto's in de stad (met voorrang voor de binnenstad) aanmerkelijk terug te dringen.

De meeste auto's staan meestal stil.⁶ Dat vraagt om een intelligente aanpak, waarin het gebruik voorop staat.⁷ In feite is dat in het OHG al gaande. Het autobezit per huishouden is al betrekkelijk laag, slechts 1 op de 2 huishoudens heeft een auto. Er groeit een praktijk van huren, lenen of delen van auto's. Hoe maken we dit groter?

Er zijn met betrekking tot mobiliteit twee belangrijke ontwikkelingen die tijdens de BuurtTop niet onbesproken konden blijven. Allereerst is dat de toename van het goederen- en dienstenvervoer en de pakjesdistributie in de wijk. Die is de afgelopen jaren mede als gevolg van de groeiende mogelijkheden om online te bestellen stevig toegenomen. De busjes rijden op en aan. Hoe zorgelijk si die ontwikkeling. Als voorbereiding op de BuurtTop werd advies ingewonnen bij Walter Ploos van Amstel, lector citylogistics aan de Hogeschool van Amsterdam (HvA). Van zijn opvattingen werd een video-opname gemaakt die via YouTube beschikbaar was voor de deelnemers aan de tafel.⁸

Een derde ontwikkeling is de behoefte die uit meerdere enquêtes blijkt om binnen het OHG meer ruimte aan de fiets te geven en minder ruimte aan de auto. Ook die behoefte heeft zich inmiddels vertaald in gemeentelijk beleid, dat ernaar streeft om het autogebruik in de stad verder terug te dringen en grotere gebieden autoluw te maken.

⁵ www.parool.nl/amsterdam/autobezit-nergens-zo-laag-als-in-amsterdam~a4430595/

⁶ <https://eenvandaag.avrotros.nl/item/autos-in-nederland-staan-bijna-de-hele-dag-stil/>

⁷ Dat is ook wat de overheid nastreeft. Met de zogeheten Green deal heeft de overheid afspraken gemaakt met 40 partijen, waaronder gemeenten, provincies, leasebedrijven en de Stichting Natuur en Milieu. Het plan heeft als doel dat er in 2021, dus over twee jaar, 100 duizend deelauto's zijn met 700 duizend gebruikers. Ter vergelijking: in 2018 waren er 41 duizend deelauto's.

⁸ Zie voor het interview met Walter Ploos van Amstel: <https://www.youtube.com/watch?v=nXK4F6y3zB8>

Dit waren de belangrijkste vragen voor de twee tafels over mobiliteit tijdens de BuurtTop:

- Is het efficiënter en duurzamer maken van mobiliteit een individuele verantwoordelijkheid, of kunnen we ook samen stappen zetten? Wat kunnen we samen?
- Er is een toenemende mobiliteit van goederen- en dienstenvervoer in de wijk – bezorgdiensten en pakjesbusjes rijden op en aan – is dat zorgelijk? Kan dat anders?
- Is er van het OHG een autoluwe wijk te maken, met een minder prominente aanwezigheid voor de auto en meer ruimte voor de fiets?

De gesprekstafels over mobiliteit behoorden niet tot de meest populaire tafels van de BuurtTop. Het bleek bovendien voornamelijk een mannenzaak, waarbij terecht werd opgemerkt dat jongeren aan de tafel ontbraken. Dat is wel een bias, omdat zeker als het gaat om de distributie van pakketjes en diensten oudere generaties geneigd zijn om restricties te verzinnen, terwijl jongere generaties juist volop in de onlinebestelmodus staan. Je zou de generaties daarover met elkaar in gesprek moeten laten gaan, dat is er tijdens deze BuurtTop duidelijk niet van gekomen, maar wellicht in de toekomst een interessant onderwerp.

Over het droombeeld hoefde men aan de eerste tafel niet lang na te denken. In dat ideale toekomstbeeld rijdt OHG in 2025 geheel elektrisch of (op waterstof) met behulp van efficiënte deelconcepten à la Greenwheels en Car2Go. Het havengebied staat dan vol met energiezuinige (deel)auto die de bewoners heel eenvoudig met een app gebruiken.

Wil dat beeld realiteit worden dan moet daarvoor wel de infrastructuur worden aangelegd. Dat betekent dat er veel meer oplaadpalen en fastcharge palen (20 min chargers, bij voorkeur bij het winkelcentrum, sportscholen) moeten komen. Er zal moeten nagedacht over de overgangsfase waarin mensen hun eigen auto nog niet definitief willen inruilen voor een elektrische auto (tijdelijk opslag ergens?). Of, beter wellicht, is het idee om het geleidelijk te gaan invoeren met een (noodzakelijke) commerciële partij zoals Car2Go of Greenwheels of Iconic.

Het is zeer de vraag of zo'n enorme omslag tot stand kan komen op basis van louter initiatieven van bewoners. Een soort vrijwillig 'witte auto plan' (naar analogie van provo's witte fietsen plan) zal de omslag niet maken. De transitie vraagt om een integrale aanpak waarbij veel partijen de ontwikkeling de goede kant op duwen. Daarvoor is een effectief stimuleringsbeleid nodig van de landelijke overheid (de regering biedt al belastingvoordelen voor bezitters van elektrische auto's), de gemeente kan een belangrijke rol spelen in het verbeteren van de infrastructurele voorwaarden (parkeerplaatsen, laadpalen, et cetera), commerciële partijen kunnen het aanbod van deelauto's vergroten. Nieuw zou wel zijn als daar ook overleg en samenwerking met bewoners zou plaats vinden. Tot nu toe is vrijwel al het beleid gericht op individuele gebruikers; beleid dat zich richt op groepen buurtbewoners is er nauwelijks. Het zou helpen als dat de komende jaren wel van de grond zou komen.

Belangrijkste voorwaarden voor dit alles: het gebruik van auto's moet heel eenvoudig zijn ('alsof je je eigen auto instapt'), aantrekkelijk ('een Tesla rijden.....'), nabijheid ('voor de deur') en spontaan ('ik wil nu weg en moet dan niet eerst allerlei zaken moeten plannen en regelen via websites etc.').

	Ideeën / voorstellen	Uit te voeren door:
1	Breng partijen bij elkaar om van het OHG of van een deelgebied/eiland een proefgebied te maken. Onderzoek wat bewoners willen en kijk of er een versnelling in de elektrificatie van het autobezit kan worden aangebracht. Als er een gebied is wat in potentie hiervoor geschikt is, is dat het OHG of een deel (eiland) van het OHG.	
2	Maak duurzaam autodelen of autogebruik zichtbaar. Laat zien dat het werkt. Zet de werkzame initiatieven in het zonnetje.	
3	Faciliteer autodeelsystemen waarbij bewoners aantoonbaar auto's inleveren. Geef hun deelauto's een vaste parkeerplaats, a la gehandicaptenparkeerplaatsen. Maak een mooi bordje: hier staat een deelauto.	
4	Ga in gesprek met SmartMobility A'dam en met Car2Go en/of Greenwheels om te kijken of er een gebiedsaanpak mogelijk is in samenwerking met bewoners.	

Een tweede onderwerp dat aan deze mobiliteitstafels aan de orde kwam was de vraag of het groeiende aantal vervoersbewegingen door pakjesbezorgers en leveranciers van diensten en boodschappen niet aan banden gelegd moet worden. Walter Ploos van Amstel, lector citylogistics ziet dat overigens niet snel gebeuren, maar meent wel dat er veel efficiëntere systemen denkbaar zijn die het aantal vervoersbewegingen. Daarvoor werd in het gesprek aan deze mobiliteitstafel een centrale rol toebedacht aan winkelcentrum Brazilië, waarbij in de toekomst het vervoer van pakjes naar het afhaalpunt/wijkdistributiepunt Brazilië over het water zou kunnen geschieden. De pakketjes of boodschappen kunnen vanuit Brazilië ook in de avonduren tegen extra betaling uiteraard thuis worden bezorgd per (elektrische) bakfiets. Daarmee zou je het aantal busjes kunnen terugdringen.

OHG-bewoners begrijpen overigens heel goed dat enige ordening in deze vervoerschaos niet zomaar te realiseren is. Het is een moeilijk te regisseren fenomeen. Beprijzing van thuisbezorging (en gratis afhalen op een afhaalpunt) is immers iets wat bezorgbedrijven moeten organiseren (PostNL voert al een dergelijk beleid). De gemeente zou overigens zelf wel in de aanbesteding van diensten voorwaarden kunnen stellen over de duurzaamheid van het vervoer.

	Ideeën / voorstellen	Uit te voeren door:
5	Maak van winkelcentrum Brazilië de ophaalplek voor pakjes, zorg dat vervoer aan huis vandaar duurzaam en kleinschalig wordt georganiseerd.	

Een derde onderwerp dat in deze mobiliteitstafel aan de orde kwam betreft de zorgen die er in het gebied leven als er via de geplande fietsenbrug een fietsroute dwars door het gebied komt te lopen waar dagelijks naar schatting vele duizenden fietsers gebruik van zullen maken. Op die plekken waar de fietsbrug mogelijk aan land komt heerst grote bezorgdheid over wat dat voor gevolgen voor de eilanden die in principe niet op zo'n tsunami van fietsers zijn ingericht. Zo ontstond het idee om te onderzoeken of een fietsenferry vanaf het Zeeburgereiland niet alleen de hoge aanlegkosten van de aanleg van een brug zou kunnen besparen, de overlast van de OHG-eilanden zou minimaliseren en

ook nog eens voordelig zou zijn voor de fietsers zelf. Een klassieke win-winsituatie, aldus de OHG-bewoners tijdens de tweede gespreksronde. Een ferry past bovendien bij het karakter van het havengebied.

	Ideeën / voorstellen	Uit te voeren door:
6	Zorg voor een snelle fietsenferry, van Zeeburgereiland naar diverse punten in de stad., die in een hoge frequentie en op waterstof vaart. Doe hier op korte termijn onderzoek naar.	Gemeente / vervoersbedrijf

Aan de tafels was onvoldoende tijd om het vierde onderwerp 'Meer ruimte voor de fiets' uitvoerig te bespreken, wat overigens niet wil zeggen dat de gespreksdeelnemers het daarom geen belangrijk onderwerp vonden. Integendeel. Twee suggesties nemen we daarom hier op om in de toekomst mogelijk verder uit te werken:

	Ideeën / voorstellen	Uit te voeren door:
7	Er moet structureel worden nagedacht aan de rommeligheid van het parkeren van fietsen. Eerste gedachte: pak het aan zoals het parkeren van auto's, maak ondergrondse stalplekken voor de fiets.	
8	Maak van (nagenoeg) alle straten in het OHG fietsstraten waar de auto's te gast zijn (max 30 km/uur).	Gemeente in samenspraak met bewoners

T5	Voorbij de onachtzaamheid – duurzaamheid kan niet zonder gedragsverandering! Wat kunnen bewoners zelf met elkaar doen?
----	---

Hoe je het ook wendt of keert: het bereiken van klimaatdoelen is niet alleen een kwestie van nieuwe duurzame technieken of andere slimmigheden, uiteindelijk zullen we zelf ook moeten na gaan denken over de wijze waarop wij warmte en stroom gebruiken. Het lot van het klimaat ligt dus niet alleen in handen van de overheid, of van de technologie en de technuten, maar ook van onszelf, van ons gedrag. Veel van ons energiegebruik is routineus, we denken er niet bij na. Terwijl als we dat wel zouden doen zonder al te grote ontberingen een belangrijke bijdrage zouden kunnen leveren aan het verminderen van de uitstoot van CO₂. Milieuorganisatie hebben bij herhaling aangetoond dat het verbruik van elektriciteit in een doorsnee huishouden zonder veel moeite met de helft gereduceerd kan worden of dat het bestrijden van het zogeheten sluipgebruik (elektriciteit etende stand-by-knoppen) goed te verhelpen is en snel besparingen oplevert.⁹ Toch komt die boodschap niet snel over, en is het voor mensen lastig om hun gedrag te veranderen. Zou het helpen als we daar een OHG-beweging van maken, een organisatie waarin mensen elkaar stimuleren?

Centraal op deze BuurtTop-tafel over duurzaamheid stond de vraag:
Kunnen OHG-bewoners elkaar stimuleren om hun gebruik van elektriciteit en warmte terug te dringen? Om bewust met energiebronnen om te gaan?

Dat gedragsverandering een moeizaam onderwerp is bleek uit de belangstelling voor deze gesprekstafel: die was tamelijk gering. OHG-bewoners apart organiseren op een verminderingsdoelstelling, daarvoor liepen de gesprekspartners niet echt warm.

Waar men wel brood zag was een methodiek om bij buurtgenoten die belangstelling hebben en daarmee zich gemotiveerd tonen om zuiniger met hun energiegebruik om te gaan effectiever te bedienen. Nu kunnen zij zich laten adviseren door een energiecoach of iemand die het hele huis scant om te kijken hoe het gebruik er uit ziet en waar besparingen mogelijk zijn. Vervolgens is het aan de huiseigenaar of huurder om de vervolgstappen te zetten. Vaak gaat daar weer tijd overheen, waardoor het momentum nogal eens verloopt.

Maar stel nu dat het niet een advies is, maar een totaalpakket. Dat er niet een adviseur maar een energiebrigade over de voer komt die stante pede isolatie in de ramen aanbrengt, de stand-by-sluipers minimaliseert, een energiemeter installeert, controlelijsten ophangt, kortom, die voorkomt dat het goede voornemen weer versloft. Zoiets zou bijvoorbeeld de Buurtcoöperatie OHG of anders de woningcorporaties kunnen organiseren: wie energielid wordt voor een bepaald bedrag krijgt standaard bezoek van de OHG-energiebrigade die ter plekke alles in gang wat nodig is om

⁹ <https://www.milieucentraal.nl/energie-besparen/apparaten-en-verlichting/halveer-je-stroomverbruik/voorkom-sluipverbruik/>

besparingen aan te brengen. Zulke initiatieven halen het terugdringen van het energieverbruik enigszins uit de sfeer van vrijblijvendheid.

Meer nog dan dat mensen gestimuleerd moeten worden om bewuster met hun energiegebruik om te gaan, speelt de kwestie van de ploeterende voorlopers. In elk complex wonen mensen die wel wat zouden willen doen, dat kan variëren tot gezamenlijk compostering tot het plaatsen van zonnepanelen. Niet zijn vaak mensen die wel het belang ervan inzien, maar nu ook weer niet over al die kennis beschikken die nodig is om hun burens of medeleden van de VVE te overtuigen. Ze zijn voorlopers maar geen deskundigen. Ze willen wel, maar stuiten nogal eens op een gebrek aan medewerking van hun burens. Niet uit onwil, maar uit tijdgebrek of vanuit het idee: als jij het wil zoek het dan ook maar uit. Dan loopt het vaak vast omdat de voorloper ook niet precies bekend is met de wegen die bewandeld moeten worden en niet zo snel weet waar je dan terecht kunt. Zulke voorlopers zou je in het OHG iets te bieden moeten hebben. Een spreekuur, een handleiding. Je zou de voorlopers, de niet-deskundig-geïnteresseerden, moeten ondersteunen en een zetje in de rug moeten kunnen geven.

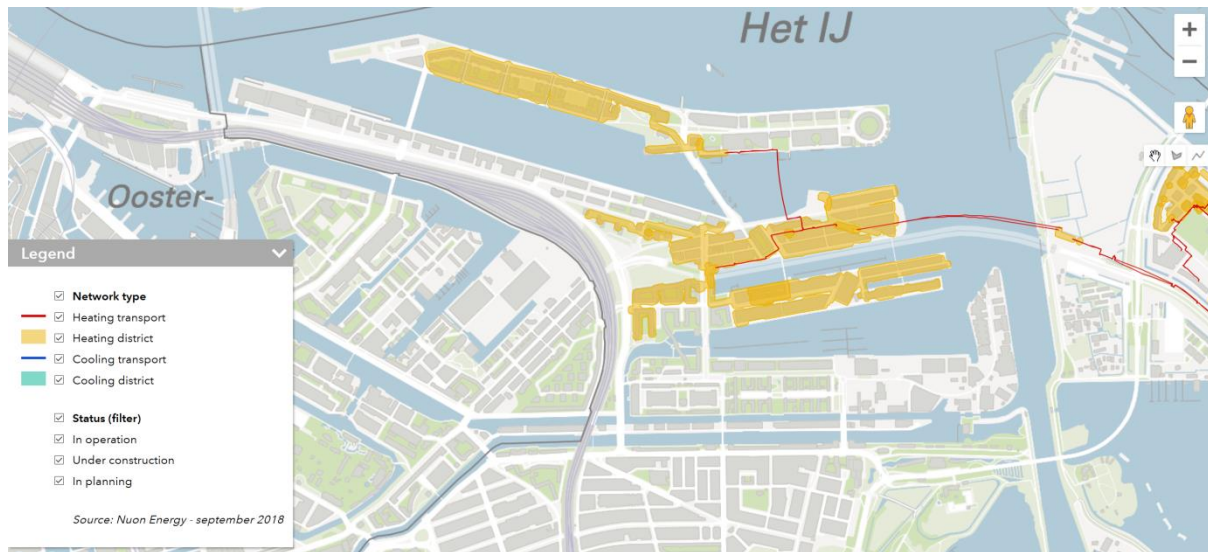
Dat geldt eigenlijk ook op grotere schaal. Je kunt doen alsof alle VvE's hetzelfde zijn en met de juiste informatie in beweging zullen komen. Maar zo werkt het meestal niet. Je kunt ook op zoek gaan naar die VvE's of die gebieden waar de kans op succes het grootst is, en daar iets realiseren waardoor andere gebieden of VvE's in beweging komen. Zoals je voorlopers kunt ondersteunen, kan je doorbraakgebieden of complexen realiseren met het idee dat succes doet volgen.

Kortom, je moet niet iedereen willen organiseren, maar je zou voorhoedes juist moeten belonen en stimuleren. Bijvoorbeeld door een jaarlijkse duurzaamheidsprijs uit te reiken voor de VVE die het meeste vorderingen maakt, of door een groep bewoners of een individu dat een duurzaamheidsinitiatief genomen heeft dat navolging verdient.

	Ideeën / voorstellen	Uit te voeren door:
1	Buit het moment uit. Laat een energiescan of advies van een energiecoach meteen uitvoeren door een energiebrigade die de voorgestelde verbeteringen direct doorvoert of in gang brengt.	
2	Ondersteun initiatiefnemers en voorlopers binnen VvE's of woningbouwcomplexen met raad en daad. Maak een compacte stappenhandleiding, creëer zo nodig een (telefonisch/online) spreekuur, help hen verder.	Wordt opgepakt door Buurtcoöperatie, Zon op Zeeburg
3	Ga op zoek naar kansen en successen. Creëer doorbraken in gebieden of met samenwerkende VvE's die aansprekend zijn en navolging verdienen.	
4	Zorg voor een competitieve sfeer in de goede zin. Reik een jaarlijkse prijs uit aan de VVE die de meeste vorderingen heeft gemaakt in verduurzaming of aan bewoners die met een initiatief zijn gekomen dat voor de buurt inspirerend werkt.	

T6 Van het gas af - in je eentje of met zijn allen (of per eiland/gebied)?

Het stadsbestuur wil dat Amsterdam in 2040 aardgasvrij is.¹⁰ Dat is een stevige ambitie. In het OHG heeft deze ambitie gevolgen voor die gebieden die niet op het warmtenet/stadsverwarming zijn aangesloten. Dat zijn de gebieden die op onderstaande kaart niet bruin gearceerd zijn:

Het gaat ruwweg over vier grote gebieden: het KNSM-eiland, de OHG/Veem-kade, Entrepot-brug-gebied en de Architectenbuurt en de Pakhuizen aan de Zeeburgerkade. Dat is – naar schatting – iets meer dan de helft van de OHG-huishoudens. Het probleem speelt niet op het onlangs ontwikkelde Cruquius-gebied waar geen aardgas naar toe stroomt en ook geen warmtenet is aangesloten. Daar wordt volop gebruik gemaakt van nieuwe technieken om energie uit het water op te wekken.

Zeker zo’n 4000 bestaande OHG-woningen afkoppelen van het aardgas en daarvoor alternatieven verzinnen is een majeure, en zeer complexe opgave. Daar verzinnen we in een uurtje op de BuurtTop natuurlijk geen passende antwoorden op. Maar er doen zich wel een aantal strategische vragen voor waarvoor het zinnig als bewoners daarover met elkaar nadenken. Want hoe bedenk je alternatieven? Kan daarbij gebruik gemaakt van de bijzondere ligging van het OHG? Hoe onderzoek je de mogelijkheden? Ga je de uitdaging per huishouden aan? Of moet dat per VVE? Of moeten er gebiedsgerichte plannen komen? Per eiland? Kunnen bewoners daarin het voortouw nemen? Zo ja, hoe dan? Wat is de rol van de gemeente?

Deze klimaattaafel ‘Van het gas af’ startte met de volgende vragen:

Welke gezamenlijk stappen kunnen bewoners zetten om de ambitie van het stadsbestuur mogelijk te maken? Hoe komen ze aan de kennis? Wat moet er onderzocht worden? En op welke schaal moet er worden samengewerkt?

¹⁰ Informatie gemeente: <https://www.amsterdam.nl/wonen-leefomgeving/duurzaam-amsterdam/amsterdam/>

In 2025 zijn er stappen gezet. Dit zijn de steekwoorden die voor dit droombeeld tijdens de sessie werden gebezigd:

In 2025:

warmte wordt uit oppervlaktewater gehaald; OHG hard op weg om zelfvoorzienend te worden, heeft optimaal geprofiteerd van haar gunstige ligging en is inmiddels een iconisch voorbeeld voor andere wijken; er zijn op meerdere fronten goede stappen gezet, denk aan isolatie, minder warmte gebruiken, toepassen van kennis, een opmerkelijke toename energiebewustzijn; het gas is op veel plaatsen vervangen door duurzaam opgewekte elektriciteit, vooral de nieuwe generatie zonnepanelen heeft zoden aan de dijk gezet. Het succes is het resultaat van een doordacht en innovatief plan, in 2020 opgesteld waardoor veel experimenten mogelijk werden en innovaties toepassing vonden. Bewonersorganisaties, VvE's, woningcorporaties, energieleveranciers, kennisinstituten werkten daarin samen. Ook de mogelijkheden van aardwarmte en aardwarmte/geothermie zijn daarbij verkend en zijn in het stadium beland dat ze kunnen worden toegepast.

Zo ver is het anno 2019 nog lang niet. De huidige situatie op die plaatsen waar men nog aan aardgas is gekoppeld, kenmerkt zich door:

- Hoge mate van onduidelijkheid en vragen van bewoners; wanneer gaat er wat eigenlijk gebeuren?
- Er is nog geen echt draagvlak voor de wijze welk plan dan ook; samenwerkingsverbanden ontbreken.
- Er worden allerlei technische mogelijkheden en alternatieven genoemd waarvan onduidelijk is wat daarvan de realiteitswaarde is.
- Er is geen zicht op wie er nu moet gaan investeren – de overheid, de bewoners? En hoeveel gaat het kosten?
- Die onduidelijkheid werkt in het voordeel van de mensen die niets willen doen en de urgentie van de klimaatproblemen niet als zodanig ervaren.

Wat moet er gebeuren om hier verandering in aan te brengen?

	Ideeën / voorstellen	Uit te voeren door:
1	Reëel zicht organiseren van wat de mogelijkheden zijn om van het gas af te komen en welke alternatieven er dan zijn.	
2	Organisatie van draagvlak, goede communicatie op gang brengen en bewoners erbij betrekken. Gebiedsgericht werken, bijvoorbeeld per eiland.	
3	Duurzaamheidscommissies VVE activeren, voorlichting op de schaal van een gebied of aantal complexen.	

4	Informatie-/kennisstroom op gang brengen, consequenties van scenario's/keuzes laten zien.	
5	Dienstverlening tot stand brengen voor het realiseren van de maatregelen en oplossingen; toegankelijkheid van de informatie verbeteren. Er moet bv gerichte informatie ter beschikking komen van de regelingen mbt isolatie, zowel van gemeenten als van het rijk.	
6	Wat er mogelijk is, is vaak te ingewikkeld voor de gemiddelde bewoner van het OHG. Deze kan de consequenties niet overzien en weet door het oerwoud van regelingen en deskundigheden de weg niet te vinden. Dus gebeurt er niets. Dus moet er gekeken worden hoe deskundigheid kan worden gebundeld en overzichtelijk/toegankelijk aan de OHG-man/vrouw kan worden gebracht.	
7	Het is belangrijk dat bewoners in deze transitie zelf de regie kunnen voeren, en daar ook in worden erkend door andere relevante partijen, zoals gemeente, energieleveranciers, woningcorporaties.	

Voorbeelden en inspiratiebronnen warmtetransitie

Op 22 februari 2019 organiseerde het LSA, het Landelijke netwerk van bewonersgroepen, de studiedag **Energietransitie: de wijk is aan zet**. Daarin bespraken verschillende deskundigen hoe bewoners samen het verschil kunnen maken en waarom het cruciaal is om er nu mee te beginnen. Lees het verslag, inclusief de presentaties van de deskundigen: <https://www.lsabewoners.nl/event/energietransitie-de-wijk-is-aan-zet/>

Op het WG-terrein zijn ambitieuze plannen om de warmtevoorziening te verduurzamen. Het initiatief is vernoemd naar het oude **Ketelhuis** aan de Van Lennepkade. Van daaruit werden gebouwen op het WG-terrein vroeger verwarmd via een collectief warmtenet met warm water. Dat ketelhuis is gesloopt. Alle gebouwen kregen een eigen, gasgestookte warmtevoorziening. En nu moet er weer zoiets komen als een Ketelhuis. Meer info: www.ketelhuiswg.nl

Het programma **Wijk van de Toekomst** richt zich op één van de hoofdthema's van de energietransitie in de gebouwde omgeving: de stapsgewijze afkoppeling van het aardgas van de Gelderse wijken én de opbouw van een nieuwe basis voor warmtevoorziening. Daarmee maakt een Wijk van de Toekomst zich klaar voor de toekomst en wordt een wijk een plek waar mensen prettig wonen en werken, zowel betaalbaar als veilig en aardgasvrij, geschikt voor jong en oud, zonder wateroverlast of hittestress en mét duurzaam vervoer. Meer info: <http://www.wijkvandetoeekomst.nu/>

T7 Groenintensivering & biodiversiteit – meer dan groen alleen

Het is niet zo dat er niks is aan 'groen' in het OHG. In het stedenbouwkundig basisontwerp is ooit gekozen voor het motto 'blauw = groen', met lange kades en open water, maar in de loop der daaropvolgende decennia hebben de bewoners zelf het nodige groen toegevoegd aan gevels, op hun balkons en dakterrassen. Ook de gemeente heeft op meerdere plekken groenplantsoenen toegevoegd, soms tot verbazing van aanwonenden die ineens hun stoep zagen opengebroken.

Ondanks al deze inspanningen melden bewoners – nadat ze de rust en weidsheid van het gebied geprezen hebben – in enquêtes dat ze wel vinden dat het gebied een stenige indruk maakt. Vaak zijn ze daar niet heel precies in, maar de indruk van stenigheid heeft een hardnekkig leven in het OHG. En ja, kijk naar de Veemkade en Surinamekade, de kasseien in de middenberm van de Van Eesterenlaan, het tunneldak van de Piet Hein-tunnel de lange muren van de achterkant van het Veemarktterrein, het kille karakter van het pleintje aan de zuidkant van de Sfinx op Sporenburg of aan de noordkant van Pacman op het Borneo-eiland en zeker in de winter valt moeilijk te ontkennen dat stenigheid hier een tamelijke rake typering is.

Aan deze tafel werden de mogelijkheden van een breed gedragen, intelligente groenintensivering onderzocht, die bijdraagt aan de biodiversiteit.

Het gaat om vragen als:

- Waar is vergroening aan de orde (kale plekken, daken, blinde muren?)
- Wat is aantrekkelijk groen?
- Groene daken is dat een optie?
- Welke vormen van (mede-)eigenaarschap zijn mogelijk?
- Je kunt als bewoner plantenbakken en bomen adopteren¹¹, de gemeente heeft er een loket voor, maar zou het niet beter zijn omdat niet per individu te doen, maar per (straat/complex)collectief.

Er valt - dat valt in ieder geval uit de BuurtTop te concluderen - het nodige te verbeteren als het gaat om 'groenintensivering & biodiversiteit' – een van de drukbezochte tafels tijdens de BuurtTop OHG2025. Natuurlijk, het water blijft een dominante rol spelen in het gebied, de kades moeten en kunnen geen groene boulevards worden, daarvoor zijn ze te manifest verbonden met de identiteit van het gebied. Maar het oude uitgangspunt blauw=groen verdient voor de toekomst nuancering, of misschien nauwkeuriger uitgedrukt: verlevendiging. Het suggereert namelijk dat het een (blauw) in plaats van het ander (groen) zou komen, terwijl dat anno 2019 natuurlijk nergens voor nodig is. Met behoud van de zeer gewaardeerde open blauwe kwaliteit van het gebied kan er wel degelijk groene aanvulling en invulling plaats vinden. Blauw hoort groen niet uit te sluiten.

De situatie is bovendien nogal anders dan een kwart eeuw geleden toen het gebied op de tekentafels werd ontworpen. Vergroening van gebieden is niet alleen nodig omdat mensen het mooi en aardig vinden; het heeft ook een functie in de verduurzaming van het leefmilieu, waar een urgentie aan verbonden is die in de jaren negentig van de vorige eeuw nog niet als zodanig werd gevoeld. Groen in het OHG heeft daardoor een grotere publieke en maatschappelijke betekenis gekregen. Het vangt CO₂-uitstoot af, het is een buffer tegen hoge concentraties fijnstof (vooral rondom de Piet Hein-tunnel en Oostelijke Handelskade), het draagt bij aan de biodiversiteit met ruimte voor insecten, het

¹¹ Zie: <https://www.amsterdam.nl/wonen-leefomgeving/zelfbeheer/adopteer-planten>

kan bijdragen aan een betere isolering van huizen, het brengt verkoeling tijdens hittegolven. Kortom, een doordachte vergroeningsagenda van het OHG moet onderdeel vormen van de duurzaamheidsambities die er in het gebied leven.

Er zijn ook veel ontwikkelingen die vergroening stimuleren en die uiteraard niet aan het OHG voorbij zullen gaan. Er is een beweging op gang gekomen die tot doel heeft om wat ooit vooral buiten de stedelijke omgeving werd geproduceerd meer en meer de stad in te halen. Boeken als *De eetbare stad. Gids voor wildplukkers met recepten* (Bas Lubberhuizen, 2018) vinden hun weg naar steeds meer stedelingen. Er wordt gesproken over stadslandbouw, vaak met kleine stukken grond waar mensen met elkaar groenten verbouwen, en voor het gebruik van verse kruiden hoeven nogal wat stedelingen tegenwoordig alleen maar even het balkon of dakterras te betreden, dat geldt zeker in het Oostelijk Havengebied.

In het kader van de duurzaamheidstransitie is er ook veel aandacht voor groene daken, een gedeelte van de stad waar tot voor kort niemand belangstelling voor had. Maar wie met duurzaamheidsogen naar de stad kijkt of beter wie erboven gaat hangen, ziet een enorme oppervlakte opdoemen die buitengewoon functioneel is in het vasthouden van water, het isoleren van woningen, het afvangen van warmte van zonnepanelen. Dat geldt in hoge mate voor het Oostelijk Havengebied, dat vrijwel geheel bezaaid is met platte daken en waar dus enorme mogelijkheden zijn voor vergroening. Het feit dat de ambities met betrekking tot zonnepanelen diezelfde daken zien als 'beleggingsobject' hoeft daarbij totaal niet strijdig te zijn. Het 'blauw' van de zonnepanelen komt, zo leert onderzoek, zelfs beter tot energieproductie als het op het dak groen in zijn nabijheid heeft.¹² Mooi voorbeeld van twee vliegen in een klap, ook wel een win-winsituatie genoemd.

De bedrijven die bewoners hier terzijde kunnen staan schieten als paddenstoelen uit de grond en staan te trappelen om het Oostelijk Havengebied aan het werk te gaan. In het kader van de voorbereiding van de BuurtTop is er contact gelegd met jonge en energieke bedrijven als *Rooftop Revolution*¹³ en de *Dakdokters*¹⁴.

Kortom, er is urgentie, er is behoefte, er is expertise, veel OHG-bewoners zijn er individueel mee bezig, en ook de gemeente heeft een ambitieuze groenagenda, waarin ze samenwerking zoekt met bewoners om als het gaat om groenintensivering & verbetering van de biodiversiteit stevige stappen voorwaarts te maken.¹⁵ Maar hoe kom je tot die samenwerking, hoe maak je van al die individuele goedwillendheid een inspirerend plan? Hoe voorkom je dat iedereen op eigen houtje wat doet?

Imker Erik van Rosmalen zou erg geholpen zijn als er wat meer wordt nagedacht over soorten groen en er meer wordt samengewerkt tussen bewoners en gemeente. Hij is de imker van de bijenkolonies op de immens grote tafels op het kruispunt van de uitgang van de Piet Hein tunnel en de Sumatrakade. De eerste imker heeft het niet gered, de tafels hebben er jarenlang bijloos bijgestaan, maar sinds 2018 heeft Erik van Rosmalen, zelf woonachtig op de Oostelijke Handelskade, tegenover winkelcentrum Brazilië, de handschoen weer opgenomen met twee bijenkolonies, waarvan er een de winter heeft overleefd. Deze zomer komen er weer nieuwe

¹² <http://www.solarsedum.nl/onzeproducten/>

¹³ <https://www.rooftoprevolution.nl/>

¹⁴ <https://dakdokters.nl/>

¹⁵ Zie bijvoorbeeld: <https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/volg-beleid/groen/> en <https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/organisatie/ruimte-economie/ruimte-duurzaamheid/hoofdgroenstructuur/>

bijenvolken bij. Maar de kans dat zij op deze plek overleven is in hoge mate afhankelijk van de bloemrijkheid in de omgeving. En dat kan veel beter, aldus Erik van Rosmalen. En het is ook niet heel moeilijk om daar wat aan te doen.

De imker ergert zich aan het feit dat als de gemeente groen toevoegt niet een betere biodiversiteit of de bloemrijkheid voorop staat, maar de behoefte aan onderhoudsvrije vegetatie. Dat is ook de bewoners van de Oostelijke Handelskade opgevallen. Daar werd al jaren geklaagd over de enorme stenige ruimtes die er tussen de bebouwing en de weg van de Piet Heinkade gaapten. Winderig, guur en kil, zo ervoeren ze de ruimte. Tot op zekere dag ineens de graafmachines de stoep op reden, de bestrating werd opengebroken en er plantsoentjes van zo'n 50m² verschenen. Inderdaad, minder stenig, beetje grassig. Maar bewoners waren vooral verbaasd, hadden ze het overleg gemist? Waar was het besluit genomen? Moesten ze dit mooi vinden? Het resultaat stimuleerde in ieder geval niet om zich het lot van het nieuwe plantsoengroen aan te trekken en er verantwoordelijkheid voor te nemen. Precies de reden waarom de gemeente er groen had geplant waar ze zo weinig mogelijk omkijken naar had.

Wat uit de BuurtTop OHG2025 in ieder geval duidelijk is geworden dat zo'n onverschillige betrekking tussen bewoners die verbaasd naar de gemeente kijken en de gemeente die vooral erop uit is om het onderhoud te minimaliseren niet toekomstbestendig is. Dat brengt een rijkere vergroening van het OHG niet dichterbij, dat komt het verbeteren van de biodiversiteit niet ten goede. Dat werpt de bereidheid van een grote groep bewoners om in dit opzicht wat te betekenen terug tot een individuele hobby. Daardoor worden kansen gemist.

Wat nodig is, zo concludeerde en aan de tafel die er tijdens de BuurtTop over was georganiseerd, is een soort Masterplan Groen OHG. Anders gezegd: hoe kan je de rijkkelijk aanwezige individuele goedwillendheid een collectieve draai geven? Hoe kan je voorbij het niveau van postzegeloplossingen komen? Hoe kan je doordachter, kennisrijker en systematischer gaan werken aan een vergroening van het OHG?

Naar een Masterplan GROEN OHG

Bewoners, gemeente en hoveniers/ondernemers zouden hierin samen moeten werken. De groentafelgangers stelden zich een Stuurgroep Groen OHG voor die de opdracht krijgt en daartoe ook gefaciliteerd wordt om in een periode van een jaar een Masterplan Groen OHG op te stellen, dat erop gericht is:

1. Kennisniveau over vergroening & biodiversiteit te verbeteren, zowel voor individuen (wat zou je moeten planten om de biodiversiteit te vergroten en welke vegetatie doet het dan goed?) als voor VvE's (wat zijn de vergroeningsmogelijkheden van daken en muren, hoe voorkom je schade?)
2. Een gedegen inventarisatie te maken voor de mogelijkheden tot groene daken. Mogelijk een pilot tot stand te brengen die vooropgaat in de vergroening, bij voorkeur in combinatie met zonnepanelen.
3. Voorstellen doet tot verbinding van bestaande groene gebieden in het OHG. Zodat nieuwe plannen voor groentoevoegingen in een samenhang gezien kunnen worden en ook bewoners met hun eigen groenplannen aan de samenhang kunnen bijdragen.
4. Voorwaarden creëert waarop gemeente en bewoners vormen van gedeeld eigenaarschap kunnen ontwikkelen met betrekking tot het onderhoud van publiek groen. Waarbij de gemeente tekent voor het grote onderhoud en bewoners voor het dagelijkse beheer. Nieuwe groentoevoegingen in de wijk moeten conform deze voorwaarden tot stand komen.

5. Een lange termijnplan maakt (tot 2030) om groenintensivering en biodiversiteit te verbeteren en dat zo nodig in streefdoelen vast te leggen.
6. Voorstellen te doen op basis waarvan in het OHG de participatiemogelijkheden die de gemeente biedt geoptimaliseerd kunnen worden (zie bijvoorbeeld de mogelijkheden om boomcirkels en plantenbakken te adopteren: <https://www.amsterdam.nl/wonen-leefomgeving/zelfbeheer/adopteer-planten/>)

Als eerste stap om hiervoor vorderingen te maken zouden bewoners van het OHG een werkgroep/platform moeten vormen dat hierin een coördinerende rol kan spelen. De Buurtcoöperatie OHG kan dit faciliteren, maar er moeten actieve bewoners opstaan om hierin een rol te spelen. Een aantal tafelgenoten heeft te kennen gegeven in vervolgbijeenkomsten geïnteresseerd te zijn.

De aanloop tot de BuurtTop OHG2025 heeft bijna een jaar in beslag genomen. Gedurende die hele periodes zijn er voortdurend suggesties gedaan en ideeën geopperd. Veel van die ideeën zouden ook gerealiseerd kunnen worden als ze geadopteerd worden door bewoners of bijvoorbeeld omwonenden. Sommige ideeën worden al gedragen door bewoners, maar vragen om actieve ondersteuning van gemeenten of instanties. Het is een onderdeel van het BuurtTop-proces om geen ideeën verloten te laten gaan, ze in de etalage te zetten zodat ze altijd opgepakt kunnen worden door enthousiaste bewoners of door de gemeente in de verdere planvorming met betrekking tot het OHG.

Rijp en groen zijn de volgende ideeën en voorstellen gedaan.

	Ideeën / voorstellen	Uit te voeren door:
1	De drijvende Jasper-Grootveld eilanden in de Entrepothoven verbeteren en tot een langere strook verbinden, in combinatie met het vernieuwen van de steiger in het midden.	Gemeente en bewoners
2	Maak plukgroen in de strook langs het spoor, zodat het voor meer mensen aantrekkelijk wordt dan alleen hondenbezitters.	
3	Waar zijn de moesbakken gebleven die op de Lohuizenlaan stonden en daar weg moesten toen het Lohuizen-complex werd aangelegd? Was succesvol. Waarom niet terug laten keren in het OHG?	
4	Het begin van de Feike de Boerlaan kent al 20 jaar een strook groen die bewoners zeer succesvol beheren. Hoe doen ze dat en welke andere gebieden zouden daarvoor in aanmerking komen?	
5	Organiseer op een slim tijdstip in het jaar een duurzaamheids-groen-markt. Met adviezen, aanbiedingen van planten.	
6	Verspreid met een nummer van de Buurtbalie krant in het voorjaar ook een zakje met een paar (gesponsorde) stokrooszaadjes, want die groeien overal en zijn goed voor de bijen.	
7	Maak een inventarisatie van kale muren die vragen om verticale begroeiing, benader eigenaren met concrete plannen.	
8	Stel een jaarlijkse prijs in voor het mooiste dakterras, geveltuin en verticale muurbegroeiing. Maak daarvoor een bewonersjury.	

HET Gebied is nogal stendig

Dat de gemeente in dit alles een belangrijke partner is mogen duidelijk zijn.
Hieronder een korte weergave van de ambities van de gemeente:

Groen in de buurt

Steeds meer Amsterdammers maken gebruik van groen in hun buurt. Het heeft een belangrijke functie als ontmoetingsplek voor buurtbewoners en zorgt ervoor dat mensen meer bewegen. Daarnaast ziet de gemeente graag dat mensen zelf aan de slag gaan met groen. En geeft waar mogelijk subsidie. Bijvoorbeeld voor de aanleg van een geveltuin, groene muur, of daktuin, om groenten te verbouwen of de buurt te vergroenen.

In de huidige bestuursperiode zorgt de gemeente voor:

- Voorzieningen in het groen gericht op sporten en bewegen
Denk aan goede wandel-, hardloop-, fiets- en skeelerroutes.
- Uitdagende groene omgeving voor kinderen
Onder meer door stenige schoolpleinen groener te maken.
- Meer en beter groen in de buurt
Bijvoorbeeld door de aanleg van geveltuintjes of postzegelparken.
- Stadslandbouw & groene buurtinitiatieven
Het ondersteunen van samenwerking en groene initiatieven uit de stad.

De **Agenda Groen** omschrijft de ambities voor klimaatbestendigheid en meer biodiversiteit:

- Toevoegen van 50.000 m² aan groene daken
Bij voorkeur met een dik groenpakket.
- Meer opvang van regenwater door vergroening
Onder meer op bedrijventerreinen, parkeervakken en snelwegen.
- Beschermen van gezonde bomen. Onder meer via de [Bomenverordening](#).
- Meer biodiversiteit. Bijvoorbeeld door ecologische verbindingen te maken.
- Natuurvriendelijker maken van gebouwen. Zodat onder meer vogels makkelijker kunnen nestelen.